Università
per Stranieri
di Perugia

BIBLIOTECA PALAZZO GALLENGA
PROGETTO DI CONSERVAZIONE E VALORIZZAZIONE
DEI TESTI ANTICHI DEL FONDO GALLENGA STUART

info:
Paola Attanasio
Biblioteca Palazzo Gallenga
Piazza Fortebraccio, 4
06123 Perugia
paola.attanasio@unistrapg.it
tel. 075.5746704

Gratianus

Incipit concordantia discordantium canonum:ac primum de iure constitutionis nature & humane

Pubblicazione: (…impressus venetijs: impensa ac diligentia Thome de blauis de alexandria, 1486 die xxviij. iullij)
Descrizione fisica: [520] c. ; 4°
Note: Riferimenti: ISTC ig00376000; IGI 4405; BMC V 318; GW 11370
La c. a1 è bianca
Incipit stampato in rosso a c. a2r.
Commento di Bartolomeo da Brescia
La data di stampa figura sul colophon a c. T8r.
Testo stampato in rosso e nero ; got.
Forme contratte nel titolo e nel colophon
Spazi riservati per iniziali xilogr. in rosso e blu
Segn.: a-z12, &12, [cum]8, A-S12 T8
Marca in rosso a c. T8r.
Titolo dell'opera: Corpus iuris canonici.
Decretum Gratiani
Legatura coeva con nervi; dorso rovinato con titoli in oro
Tit. ms. sul taglio davanti
Impronta: o:j. pic- urs. baEc (C) 1486 (R)
Marca: Marca in rosso con iniziali T A

Di seguito alcune immagini significative del testo

CORPVS
IVRIS
CANON
TOM II

Quoniā nouis ſupueniētibus cāis nouis ē remedi
is ſuccurrēdū: iccirco ego bartholomeus brixiēſis
cōfidens de magnificentia crecatoris apparatū decre
torū duxi in melius reformādū: nō detrahēdo alicui
nec attribuēdo mihi gloſas quas nō feci: ſed ſupplēdo
defectū ſo/lūmō: vbi cōrectio neceſſaria vi
debaꝛ: vel ꝑpter ſub/tractionez decretaliū ⁊ diminuti
onem earū dē: vel propter iura q̄ ſuperuene
runt de nouo. Inter/dū etiā ſolutiones i/terpoſui: q̄ ꝑ̄nuiſſe fu
erant a ioā ne. Hoc fe/ci ad hono rē oipotēt̄ dei ⁊ eccle
ſie romane ⁊ ad cōmu nē vtilitatē oiuz ſtudē
tiū i iure ca nōico. bar.

Humanū genꝰ. Tra ctaturꝰ gra tianꝰ de iu
re canonico: primo īcipit a ſimplicioribus ſm̄ nāz. ſ. a
iure nāli qd̄ ātiqꝰ ⁊ dignꝰ ē. Cepit eni ab ipſa rōnabili
creatura: vt inſti. de rez di. §. cōmodius. Aſſignat er/
go mltas dr̄ias iuris nālis ad alia iura vſqz ad. xv. di.
ī q̄ aggrediꝛ ꝓncipale ꝓpoſituz de iure canonico origi
nē eius aſſignans.

b Duobus. ſignaꝛ ɔtrariū. ī. xcvj. di. duo. ſed de illis
duobus regiꝛ tanq̄z auctoribus: iſtis tāq̄z inſtrumētis.

c Naturali. i. diuino.

d Moribus. i. conſuetudinario iure: vel etiam iure
hūano ſiue ſcripto ſiue nō ſcripto. xxv. q. ij. iſtitutōis.

e Vult. Sed nōne ego volo ꝙ alter det mihi rē ſuā:
nō tamē ego volo dare rē meā: Expōe ergo vult. i. debz
velle. ⁊ ſic expōiꝛ ibi: habe charitatē ⁊ fac qd̄ vis: ⁊ ſic
exponiꝛ lex. ff. de ſol. l. j. vel expone iubetur. i. ɔſuliꝛ. ſic
econuerſo v̄bū rogādi ꝑ v̄bo ꝑcipiēdi poniꝛ. xj. q. iij. rogo

f Prohibeꝛ. nunq̄z inuenimꝰ expreſſe ꝓhibitū in le
ge vel i euāgelio niſi ꝑ quādā ɔſequētiā. Nā vbi vnuz
ɔtrarioz precipiꝛ: ꝑ ɔſequēs aliud ꝓhibeꝛ: ſic vbi iudi
caꝛ aliquid meuz eſſe: per conſequens iudicatur tuum
non eſſe: vt. ff. de procura. pomponius. §. ij.

g Inferre. Sed nōne iudex vult inferre mortē reo:
ſed tū nō vult vt ſibi mors inferaꝛ: ſed dic ꝙ iudex non inſti/
git mortē ſed lex: vt. xxiij. q. v. homicidas. ⁊. c. cuz homo. vel
ītelligas hec oīa de opibꝰ miſericordie ad q̄ quilibet teneꝛ:
vt. lxxxvj. di. non ſatis. Ioan.

h In euangelio. mattbei.

i Vultis. i. debetis velle.

k Hec ē enim. i. ī his cōſiſtit. ſic poniꝛ ibi: deū ti/me: ⁊ mandata eius obſua: hoc eſt oīs homo.

l Hinc. ad ꝓ/bandam diuiſio nē ſuꝑdictā.

Di. I

m Omnes leges. i. oīs lex: ⁊ poniꝛ plu/rale ꝓ ſingulari. ſi eni ɔdemōſtrares duas leges
vnā diuinā ⁊ ali am humanā: nō pōt vere dici iſte leges aut ſūt hu
mane aut diui ne: ⁊ valet talis īterpretatio in re ſcriptis quando
q̄z: cū ita ſcribaꝛ ſi vera ſūt. i. ſi h̄ vez eſt: ſic extra de ap. ſignifica/
uit i fi. ⁊ extra de ꝓbē. cū iā dudū. ⁊ extra de reſcri. ex pte. ſic ī. ij. q. j.
ī ꝑmis. ⁊. ff. d̄ cō di. ⁊ de. ſ̄ſa. ⁊. ff. de ſta. ho. ſūma.

In noīe ſancte ⁊ īdiuidue trinitatis. Incipit ɔcordia diſcordantium canonū: ac primū de iure conſtōnis nature ⁊ humane. Rubrica.

Humanū genꝰ[a] duobus[b] regiꝛ naturali[c] vid3 iuꝛ ⁊ moribꝰ[d]. Ius nāle ē qd̄ in lege ⁊ i euā gelio cōtineꝛ: quo qſq3 iubeꝛ alij facere qd̄ ſibi vult[e] fieri: ⁊ prohibeꝛ[f] alij īferre[g] qd̄ ſibi nolit fieri. vñ chriſtꝰ i euāgelio[h]: Oia q̄cūq̄z vultis[i] vt faciant vobis hoīes: ⁊ vos ea dē facite illis. Hec ē eni[k] lex ⁊ ꝓphete. H Inc[l] iſido. i qnto li. ety. ait.

Diuine leges natura: humane moribus conſtant.

Omnes leges[m] aut diuine ſt aut hūane. Diuine nā: humane moribꝰ ɔſtāt. Ideoq̄z he diſcrepāt[n]: qm̄ alie alijs[o] gētibꝰ placēt. Fas lex diuina ē: ius lex humana. Trāſire ꝑ agz alienū[p] fas ē[q]: ius nō eſt. Ex his v̄bis huius auctoritatis euidenter daꝛ intelligi ī quo differāt inter ſe lex diuina ⁊ humana: cū oē qd̄ fas eſt noīe diuine vel nālis legis accipiatur: noīe vero legis humane mores iure ɔſcripti ⁊ traditi intelligant. Eſt autē ius generale nomē multas ſub ſe cōtinēs ſpecies. Unde in eodem libro etymologiaruz iſidorus ait.

Ius genus: lex autē ſpēs eius eſt.

Ius generale nomē eſt: lex autem iuris eſt ſpecieſ. Ius autē eſt dictum quia iuſtum eſt[r]. Omne

n Di crepāt. nō tamē ſunt ɔtrarie. nā trāſire per agz alie/
nū diuina lex ꝑmittit: humana ꝓhibet: ſ3 ꝓhibitio ⁊ ꝑmiſſio
nō ſunt ɔtraria. nā dominus ꝑmittit vxorē infidelē dimitti
apoſtolus ꝓhibet: vt. xxviij. q. j. iam nunc.

o Alijs. vt. ī. xij. di. illa. vt. ī. xxxij. di. placuit.

p Alienū. ſed nonne iure nāli oia ſunt cōmunia: vt. ī. c. ius
naturale. ⁊. ī. di. viij. quo iure: non ergo aliquis ager eſt alie
nus. ideo expone alienum. i. qui eſt alienus modo.

q Fas eſt. i. equū eſt: cū ſb̄eſt cā: ⁊ innoxius eſt tranſitus: vt
xxiij. q. ij. c. vlti. Itē iure diuino licitum eſt cōmedere vuas
in agro alterius: ſed nō exportare: cōterere ſpicas ⁊ comede/
re licitum eſt. vj. q. iij. c. j. ſed non mittere falcez: vt. ī. de con/
di. v. diſcipulos. ſed l3 ſit equum iure diuino: tamē nō ē ius
i. ius nō dat ciuilē actionē. Ubi eniz aliqd mihi ꝓdeſt ⁊ tibi
nō nocet: equū ē vt mihi non ꝓhibeas: l3 ius ibi deficiat: vt
ff. de aqua plu. ar. i ſūma. §. itē varijs. Trāſire tū ꝑ agz alie/
nū licet in caſibus. ſ. ſi ſeruitutē debeat: vt. C. de ſer. ꝑ agrū.
Itē ſi theſauz ſuū qs vult effodē. ff. ad exhi. theſaurꝰ. ī fi. Itē
ſi glās mea decidit ī agz tuū. ff. de glāde legē. l. vnica. ⁊ cū q
ro hoīez fugitiuū. ff. de ꝟ. ſi. diuꝰ. ⁊ i alio cāu. xxiij. q. ij. c. vlti.
Itē dū via publica ōſtructa ē: vt. ff. queā. ſ. a. ſi locꝰ. §. vlt. io.

r Ius generale. q2 iuſtuz eſt. nec iudex dr̄ niſi iuſtus ſit:

dubie aliqd dixerint:vt.xxx.q.vlt.iudicantē.ex̄ ð ep.ꝛ ve.cū cōm.ꝛ.ff.de iterro.actio.vbicūqꝫ.nec.n.aliſ ad vitatē puenit niſi circūſtātie oēs diligenſ querāſ:vt.xxiij.q.vlt.occidit.
p ¶ Pernicies.i.pniciosum factum.
q ¶ Grauius.i.cū grauitate.
r ¶ Pnia.i. poſtea nō penitebit q: cum delibera tione faciet.

c ¶ Porro.hec eſt reſponſio ſecunde qōnis.
d ¶ In ſupſtite.i.iter ſupſtitē ꝛ ꝯſanguineos defuncti.
e ¶ Nō delef.ȝ.iij.q.vij..§.tria.ꝫ.ſed v̄ba canonū legi pſcribūt.i.piudicant.vel potius nō delef reuera ſm̄ leges vt nō ſit:ſꝫ delef q̄ꝫtū.ad illud beneficium.

s ¶ Sicut ſ ſentē tia.de ea hic depingiſ.x.queſtio.q̄ bꝫ duo mēbra. vtrū ex ſecūdis nuptijs ſoboles ſuſcepta poſſit cōſanguineis viri prioris mr̄imonio copulari: ꝛ vtrū affinitas deleaſ in ſupſtite.ꝛ i vtraqꝫ rn̄deſ negatiue.j.e.c.i.ſed illō cor
A. .r.
rigiſ ex̄ ð ꝯſan.ꝛ affi.non dꝫ.
t ¶ Fraternitatis.ſi mulier.pma qō.
v ¶ Pertineat. ad hoc pbandū inducit oīa illa q̄ ſequūſ i lr̄a: vbi dic āūqꝫ deꝰ ꝛc̄.
x ¶ Defuncto.ij. queſtio.
y ¶ Vel ſub altero.iij.queſtio.
z ¶ Vel ſi ſuſcepte.iiij.ꝰqueſtio.
¶ Tranſibunt. nō quo ad eſſentiā:ſꝫ quo ad formā de qualitate in q̄litatē:iuxta qō dicit apl's p̄terijt figura huius mūdi.
¶ Et viſibilis. q: de maria carnē aſſumpſerat: de con.diſt.ij.re uera.
a ¶ Cōfirmans. ad lr̄aꝫ hāc ꝯtiuātur ſupradicta:ē enī v̄bū dn̄i ꝛc̄.
b ¶ Quō poteſt. hec ē rn̄ſio prime q̄ſtionis.

ex agitata magis ſplēdeſcit inº lucē: ꝛ pnicies ᵖ reuocata i iudicium grauius ᵠ ꝛ ſine pnia ʳ condēnatur. Nā fructus diuinus eſt iuſticiam ſepius recenſeri. I Tē ex libro pōtificali.

A predeceſſoribus depoſiti a ſucceſſoribus reſtituantur. Palea.

GRegorius.iiij.theodoſiū quē eugenius anteceſſor eius preſbyterij honore priuauerat:eccleſie ſanguine cōſecrauit epm̄.Leuntius dū eſſet pſbyter depoſitus fuit:ꝛ poſtea in antiochia patriarcha fuit.

SIcut ˢ ergo ſnīa romane ſedis in melius cōmutari valet:ſic cuiuſlibet eccl'ie ſnīa cum p ſurreptionez data cognoſcitur rōnabiliter reuocari poteſt. D E ea autem que ad ſecundas nuptias tranſit:vtrū in eadem affinitate conſanguineoꝝ prioris viri remaneat:an ſoboleſ ex ſecūdis nuptijs ſuſcepta conſanguineis prioris viri copl'ari poſſit:merito q̄ritur. D E his ita ſcribit grego. papa venerio caralitano epo.

Affinitas in ſupſtite nō deletur.

FRaternitatis ᵗ v̄re ſtudioſe ſagacitati frater amāde q̄s debeo refero grates:qm̄ queſiſti q̄ debuiſti iucundū me reddidiſti. Vnō placide ad inqſita rn̄deo:ſedē apoſtolicam conſulere decreuiſti:ſi mulier copl'a nuptiali extraneo viro cōiuncta cognationi eius ptineat ᵛ: ſi eo defūcto ˣ cognatio remaneat:vl ʸ ſub altero viro cognationis vocabula diſſoluantur:vel ᶻ ſi ſuſcepte ſoboles poſſint legitime ad prioris viri cognatōis tranſire copulaꝫ. ¶ Eſt enim verbum domini validum forte ꝛ durabile ꝛ immutabile ꝛ perſeuerabile non momentaneuꝫ nō trāſitorium.ait enim per ſe ipſa veritas que deus eſt ꝛ verbum dei eſt.Celū ꝛ terra tranſibunt verba autem mea non tranſibunt ᵃ.anteq̄ deus in carne appareret inter hoīes eo inſpirāte dixit adam:q̄ obrem relinquet hō patrem ſuum ꝛ mr̄em: ꝛ adherebit vxori ſue:ꝛ erunt duo in carne vna. ¶ Deinde cum veritas oriretur de terra in terram ꝛ ᶻ viſibilis in humanitate appareret:iterrogatus ē ſi licitum eſſet homini vxorē relinquere:qō prohibēs vetuit:niſi forte fornicatio excluderet maritalem copulam:vn̄ protulit ſtatim in mediū eādem ſnīam quā ante ſecula manēs cum patre verbū inſpirauerat ade ipſe cōfirmās ᵃ qō ipſe primꝰ ptulit hō:quāobrē r linquet hō.p.ſ.ꝛ.m.ꝛ adhe.v.ſ.ꝛ.e.d.in.c.v. ¶ Si vna caro fuerit quō ᵇ pōt aliqs eoꝝ propinquus vni ptinere niſi ptineat alteri hoc minime poſſe fieri credendū ē. Porro ᶜ vno defuncto in ᵈ ſuperſtite affinitas nō ᵉ deletur:nec ᶠ alia copula coniugalis affinitatē copule prioris ſoluere valꝫ.ſꝫ neqꝫ aliꝰ coniunctionis ſoboleſ placet ad affinitatis prioris viri cōſortiū tranſire p eo q̄ verbū dn̄i validū eſt ꝛ forte. Et inquens dixit ppheta ᵍ:v̄bū dn̄i ſtabit in eternū.Et alius propheta:qm̄ ʰ ipſe dixit ꝛ facta ſūt:ipſe mādauit ꝛ creata ſunt:ſtatuit ea ineternum ꝛ i.ſ.ſ. pre.po.ꝛ non preteribit. ¶ Nā poſt verbum ꝛ preceptū effecit duos carnem ⁱ vnam.i.maſculū ꝛ femīnā:q̄ inumerā multitudinē vtriuſqꝫ ſexus nō deſtitit vnū facere ſecū: ſicut p ſe veritas dixit:non rogo pro his tm̄:ſꝫ etiā pro his q p verbuꝫ eoꝝ ſunt credituri in me:vt vnum ſint ſicut tu pr̄ in me ꝛ ego i te:vt ꝛ ipſi vnū in nobis ſint. ¶ Si qs ergo ſacrilego ꝛ temerario auſu i defuncto querit propinquitatem extinguere:vel ſub altero affinitatis vocabulo diſſipare vel ſuſceptaꝫ ſobolem alterius copule ᵏ ppinquitati prioris credit legitime ſociari:hic negat dei verbum validū

f ¶ Nec alia copula. rn̄ſio tertie qōnis.
g ¶ Propheta ait. laudate dominum de celis ꝛc̄.
h ¶ Qm̄ ipſe.i.ſicut leue fuit ei dicere ita et facere.
i ¶ Carneꝫ vnā. vn̄ nō eſſe miruꝫ ſi dn̄s fecit virū ꝛ mulierē carnē vnā cū multitudinem fideliuꝫ fecerit vnuꝫ ſecum.ſ.p charitateꝫ vel humane nature aſſumptionē de con. di.ij.i xpo.
k ¶ Copule.i.ſecūde nā cū ſobole ex prima poſſet ꝯhere:vn̄ qn̄qꝫ pater ꝛ filius habent matrem et filiam.
l ¶ Permanere. durū v̄bum contra innocētiū ex̄.e.nō debet.
m ¶ Duo. ſcilicet vir ꝛ vxor.
n ¶ Vnuꝫ i.in carneꝫ vnam.
o ¶ Et de duobꝰ.ſ.viro ꝛ vxore.
p ¶ Cōcreatio.i.vna

q S proles.
r ſ I cuius.hec duo capitula non tenent.
Iliam cuiuſdā. Poſt.xiij.impedimenta mr̄imonij tractat hic magiſter de raptu: q: videbaſ mr̄imoniū ipedire ꝛ vtrum inter raptā ꝛ raptoreꝫ poſſit eſſe mr̄imoniū

iuſtinianum.ſed tn̄ illud iuſtiniani corrigitur.j.e.q.ij.ſi qs v̄ginem.ꝛ ex̄ de rapto.cum cā.ꝛ.c.ſequenti.ſed quare nō committo raptum in ſpōſa mea:vt cōmitto i alia re mihi debita: vt ſi venditā rem rapiam:ſic incido i cōſtitutionem ſi qs i tam.vt.ff.de acq.poſ.ſi ex ſtipulatione ꝛ ſimiliſ furtū cōmitto in ppria re:vt ff.de fur.cū qui §.i.ſꝫ pōt eſſe rō q: pſuiniſ q̄ re ſua nemo vicioſe vtaſ:vt.ff.pro ſocio merito.vel forte rō eſt quia mr̄imoniū nūq̄ꝫ diſſoluiſ aliq̄ con tractꝰ ſic vn̄ nunq̄ꝫ pōt aliqs in h̄ caſu incidere in conſtitutionē illam placuit.xvi. q.vi.nec in illaꝫ ſi quis in tantaꝫ ꝛ q: res iſta nunq̄ꝫ pōt alienari a vero dn̄o:ꝛ quia libera pſona nō
A. .i.
poſſideſ :ꝛ ita nō eſt neceſſe vt expectet quouſqꝫ i eum transferaſ poſſeſſio ſponſe. item q: intelligitur eā poſſidere quācito ſpōſalia interceſſerūt. vn̄ nō vere dr̄ raptō cū ſua poſſeſſione vtaſ.ff.de in. iur.l.iniuriaruꝫ. §.ſi quis.
z ¶ Cum ſ adulterium.xxxij.q.ii ij.nemo ꝫ.
ꝛ ¶ Cuiuſlib et. ȝ.xxxij.q.iiij. meretrices.ꝛ.q.vij. non ſolum.
ꝛ ¶ Proprie.hn̄ dixit pprie. nā ꝛ al's ſtuprū diciſ committi in vidua vel virgine vel puero.ff.de adul. inter liberas.§.i.ꝛ de.v̄b. ſig.inter ſtupruꝫ ꝛ quandoqꝫ etiā ſtuprum ſumiſ p adulterio.xxxij. q.iiij.nemo.xxvi ij.q.i.idolatri.

s Quod autē de h̄ nullū ē dubium quin raptū commiſerit iſte diſtinguas tn̄ eū magiſtro q: qn̄qꝫ raptꝰ cōmittiſ i re ipſa qn̄qꝫ i vſu rei: vt j.e.§.vlt.
t R Aptꝰ ȝ.xxvij.q.ij.raptus.
v ¶ A corrūpendo.ē dicitꝰ.ꝛ ita ſimplex dr̄ a cōpoſito: ſicut al's ex pōit lex ſimplex p compoſitum:vt ff.ad.l.aq. ſi ſuus.§.i qt lex.nam ibi veteres oēs intellexerunt ruptiſſe.i.corrupiſſe .io.
x ¶ Qui raptu.i.q: eſt illicitus coitus a corrumpēdo.
L Ex illa.ȝ.xxvij.q. lex. C.de rapto v̄ginum raptoreſ.ꝯtra So.iuſtinianꝰ ibi correxit legeꝫ de qua hic mentioneꝫ facit gelaſius q pceſſ

eſſe ꝛ forte. Et q tam facile ꝛ tā velociter querit diſſoluere:hic nō credit verbū dei ineternū permanere ˡ. Cōfice terrā ex q̄ttuor locis magna intercapedine a ſe diſtantibus.conſfecta ꝛ conglutinata finge cuiuſcūqꝫ figure vel imenſitatis corpus volueris nunqd erit humanum ingenium qō ipſas quattuor ptes abinuicem valeat ſegregare ꝛ vnaqueqꝫ p ſe poſſit agnoſci: ¶ Sic a quattuor auis duo ᵐ ꝯficiunſ in vnum ⁿ:ꝛ ᵒ de duobus fit vna concreatio ᵖ. hāc ſimilitudinem de q̄ttuor elementis vnde concreatus ē hō: colligere potes ſi eoꝝ vnāquāqꝫ ſpēm q̄ in mīſtis diuiſionibus ptita eſt:p diſcretas inter ſe ptes aſſignaueris. ¶ Fit ideꝫ in metallis:hoc etiā i liquoribꝰ prober.in coloribus pictor proſeqſ arte colores admiſcendo ex viſibilibꝰ fucis corpa fingens. I Tē ino.papa.

Soboles ex ſecundis nuptijs genita conſanguineis prioris viri copulari non dꝫ.

SI cuius ᵠ patruus vel auūculꝰ vxoratꝰ obierit:ꝛ illa virū aliū poſtea duxerit:filios filie ſue ex illo genuerit:cum his oibus modis cōmiſceri prohibemꝰ:q: vir ꝛ mulier vna caro ſunt. I Tem ex romana ſynodo.

De eodem.

SI qua mulier ad ſecundas nuptias trāſierit:ꝛ ex eis ſoboleꝫ genuerit:nullo mō pōt ad cōſortiuꝫ cognationis viri prioris ptingere. I Tem iginus papa.

De eodem.

SI qua mulier trāſierit ad ſecūdas nuptias:ꝛ ex eis plē hūerit:ipſa proles pōt ſe copl'are cognationi prioris viri vſqꝫ ad quartā generationē. V Nde inno.papa.

De eodem.

SI qua mulier ad ſecūdas trāſierit nuptias:ꝛ filios aut filias ad ſecundum maritum genuerit debere eas nepotibus prioris mariti coniungi ſancta romana ſynodus pr̄ſus inhibuit.

HIliaꝫ ʳ cuiuſdā ignorante pr̄e qdaꝫ mūer i hꝰ illexit ꝛ ad cōuiuiuꝫ iuitauit finito cōuiuio iuueni s virginem oppreſſit. quo cōperto a parētibus iuueni tradiſ puella ac more nubētiū a iuuene dotaſ: ꝛ publice i vxorē ducitur. Q Veriſ primuꝫ:an ille raptū cōmiſerit. S Ecundo:an rapta rapto ri nubē poſſit pr̄e aſſenſū preſtāte.

QVod ˢ aūt ille raptum admiſerit:multorum auctē probaſ. A It enim iſidorus.in.ij.libro etymologiarum.c.xxxiij.

Quid ſit raptus.

RAptus ᵗ quoqꝫ illicitus coitus a ᵛ corrūpendo eſt dictus. vnō quī ˣ raptu potitur:ſtupro fruitur. V Nde gelaſius papa.

Vbi raptus admittitur.

LEx ʸ illa preteritoꝝ principuꝫ ibi raptū dixit cōmiſſū:eē:vbi puella de cuiꝰ ante nuptijs nihil actū fuerit:videaſ abducta. C Vmᶻ ergo hec illicito coitu ſit corrupta: cumqꝫ ita ſit abducta.i.a domo patris ducta: q̄ de eius nuptijs nihil ante actum fuerit:raptam appellādam negari non poteſt. ſed non oīs illicitus coitus non cuiuſlibet illicita defloratio raptus appellatur. ¶ Aliud enim eſt fornicatio aliud ſtuprum aliud adulterium aliud inceſtus aliud raptus. ¶ Fornicatio aūt licet videatur eē genꝰ cuiuſlbꝫ ᵃ illiciti coitus:q fit extra vxorē legitimā:tn̄ ſpāliter intelligitur i vſu viduarū vel meretricū vl' cōcubinaꝝ. Stuprū aūt pprie ᵇ v̄ginū eſt illicita defloratio:qn̄ videlꝫ nō pcedēti cō/

pecuniā ad ea emēda: tz donatio. ff. ꝺ do. iter. vir. ꝛ vxo. ꝙ āt §. i. idem est si dat ei ornamenta. ff. de au. ꝛ ar. le. l. argēto. §. ornamenta.

z ❡ Cōtra nestoriū. Casus: dicebat nestori⁹ eps ꝯstātino. ꝛ ēt greci dicūt spm̄ scm̄ a solo pr̄e ꝓcedere nō a filio: qꝺ volebāt arguere ex vbis dn̄i dicent. s. de spū sācto ille me clarificabit qui a pr̄e ꝓcedit. hui⁹ modi error extir paꝛ hic. Nā syno dus iterptaꝛ illa vba xpi: ille me clarificabit ꝛc. oñdēs spm̄ ꝓce dere a pr̄e ꝛ a fi lio. In alijs etiā errauit nestorius eps. xxiiij. q. iij. q dā. vſ. nestoriani

a ❡ De spū. cum oia sacra i vtute spūs sci ꝑfi ciāꝛ: nō rite ipsa sacra ministrāꝛ: si i spūs sci ꝓces sione nō recte se tiꝛ: ꝺ q̄ sꝺdit duo c. s. di. ij. cū oēm.

b ❡ Clarificabit i. opa q̄ faciā i v tute ei⁹ manife stabūt me hoib⁹

c ❡ Sua. i. xpi q̄ ē einsdē sbstātie cum eo.

d ❡ Proprietas i. discretio q꞉ ꝑso naliter ab eo est distinctus.

Qꝺ spūs scūs ꝓcedit a patre ꝛ filio

Ve[a] spū dicit dn̄s i euāgelio il le me clarificabit[b]. Hoc rec tissime sentiētes vnū xpz ꝛ filiū nō velut alteri⁹ agētem glā ꝯfitemur a spū scō glāz ꝯsecutū: q꞉ spūs ei⁹ nec melior nec supior ipo ē. Sz q꞉ hūa na opa faciēs ad demōstrationē sue diuinitatis vtute ꝓprij spūs vtebaꝛ ab ipso clarificat⁹ dꝛ: eo ꝙ vt⁹ sua[c] vl' qlibz disciplia vnūqueqꝫ clarifi cat: q̄uis. n. i sua sit sba spūs ei⁹ ꝛ in telligaꝛ i ꝑsona ꝓꝑeras[d] iuxta id qꝺ spūs ē ꝛ nō fili⁹: attn̄ alien⁹[e] nō est ab illo. Nā sps appellat⁹ ē vitatis[f] ꝛ vitas xps ē. Vn̄ ēt ab isto filr sicut ex[g] deo pr̄e ꝓcedit. deniqꝫ hinc ipse spūs ēt ꝑ man⁹ scōꝝ aploꝝ miracu la glosa ꝑficiēs dn̄z glificauit iesuz xpz postq̄ ascēdit i celū. Nā crediꝛ xps nā de⁹ existē ꝑ suū spm̄ vtutes efficiēs. Jōqꝫ dicebat: de[h] meo acci piet ꝛ ānūciabit vobis. ❡ Tē didi mus i libro de spū scō ꝯ errorē gre corum.

De eodem.

Saluator[i] q ꝛ veritas ē ait non eni logꝛ a semetipso hoc ē non sine me ꝛ sine meo ꝛ pr̄is arbitrio: q꞉ insepabilis[k] ē a mea ꝛ pr̄is volū tate[l]. ꝛ[m] āpli⁹ q꞉[n] ex se nō ē: sz ex pa tre ꝛ a me ē. hoc. n. ipsū qꝺ ē ꝛ qꝺ ꝯ sistit ꝛ loqtur: a pr̄e ꝛ a me ille est. ego veritatē loquor ꝛ ispiro q̄ logꝛ: siqdē spūs veritatis ē. Dicere. n. et loq̄ i trinitate nō ꝰm ꝯsuetudinem nr̄am: q̄ ꝛ nos sermocinamur ꝛ loq mur: accipiēdū ē: sz iuxta[o] formā in corꝑaliū nārū siue nāliū: ꝛ maxime trinitatis q̄ volūtatē suā igerit i cor da credētiū: eoꝝ cordib⁹ inserit[p]: q eā digni sūt audire. Liquiꝺ ergo est dicere pr̄em[q] ꝛ audire filiuz vel eq̄ filiū loquentē ꝛ audire pr̄em: eius dē[r] nature eē pr̄em ꝛ filiū. ꝛ i pr̄e ꝛ i filio ꝯsensus ē significatio spūs sci q ē spūs veritatis. si spūs sapientie nō pōt audire filiū loquētē q̄ nescit cū hoc ipm sit qꝺ ꝓferꝛ a filio. i. pro cedēs de⁹ de deo spūs veritatis pro cedens a veritate ꝛ ꝯsolator manās de consolatore deo. Deniqꝫ ne quis illum a patris ꝛ filij voluntate ꝛ so cietate discerneret[s]: scriptum est: non enim a[t] semetipso loquitur: sed quecunqꝫ audiet loquetur. ꝛ que vē. sunt annunciabit vobis. sicut[v] audit ꝛ logꝛ. cui simile est qꝺ de se ipo saluator ait: sicut audio et iudico ꝛ alibi: nō pōt a se fili⁹ facē qcq̄: nisi qꝺ viderit patrē faciētez[x].

k ❡ Insepabilis. ꝑ h̄ eraudit: ꝙ insepabilia sūt opa tri nitatis: vt. xxviij. q. i. fideliū. vt itelligaꝛ ꝺ insepabilita te volunta ꝛ opatiōis. nā qꝺ opaꝛ paꝛ opaꝛ et fili⁹ ꝛ spūs sanctus.

l ❡ Volun tate. q꞉ vlt. alias falsū esset ꝙ gi gnit pater nō fili⁹: co medit fili⁹ nō aūt. s. s. ar. s̄. e. dis. iij. ca. vlti. Mihi eniz vr̄ eē disti guēdū iter opa opata ꝛ opa opan tia: sz male nisi intelli gas opa o perata. i. ac t⁹ ipsos vl accidēs qꝺ ē in subie cto. Si in telligas o pera opata scōm ꝙ ef fectus est a sua cā: nil opaꝛ vna ꝑ sona: quod tota trinitas non causeꝛ: iuxta illud: actio displicuit passio grata fuit.

e ❡ Alienus. i. aliud in essentia immo idem.

f ❡ Veritatis. i. a veritate. i. a filio ꝓcedens.

g ❡ Ex deo patre mirū ē cū ephesinū ꝯciliū fuit i grecia cele bratū ꝛ de q̄ttuor ꝑncipalib⁹ sit vnū: vt. xv. di. canones. quō greci audēt dicere. s. s. a solo pr̄e ꝓcedere: cū hic dꝛ ꝯ. iducti tn̄ sūt ad hoc dicēdū duab⁹ de causis. s. q꞉ xps loquens de ꝓ cessione. s. s. solū patrē nominat dicēs: q a pr̄e ꝓcedit. Itē etiā q꞉ i symbolo fidei apꝺ eos edito simpl'r ꝯtineꝛ q a patre ꝓce dit nos addim⁹ filioqꝫ. sz in fi. symboli apud eos sub anathe mate ꝓhibeaꝛ: vt nullus de fide trinitatis aliud docē vel ali ter ꝑdicare q̄z ibi ꝯtineꝛ audeat. vn̄ dicunt nos anathemati zatos q ibi addim⁹ filioqꝫ. Sz xps iō ita dixit: q꞉ pr̄i voluit attribuere auctē inspirādi. Itē in anathemate poniꝛ aliud ꝑ ꝯrio: sed nō ē ꝯriū. sz idē: cū fili⁹ cū pr̄e sit idē i sba: ergo qꝺ a pr̄e ꝓcedit ꝛ a filio: ꝛ sic nō addimus sed potius declaram⁹.

h ❡ De meo. i. a me vel a pr̄e meo procedit. C. de summa tri. l. inter claras. io.

i ❡ Saluator logꝛ hic didimus ꝯ grecos: q errori nestoriani adherentes dicūt. s. s. a filio nō ꝓcedere: vt colligiꝛ. j. e. v. hoc est. n. ꝛ in ar. suā assumit auctē dn̄i dicentis: nō eni lo quiꝛ a seipso: sed sicut audit logꝛ. Exponit ꝑterea qualiꝛ sūt ista vba circa trinitatez intelligenda. s. dicere: log: audire: q꞉ aliter q̄z accipiunꝛ secundū ꝯsuetudinem qua nos log mur. Tertio dicit ꝙ spiritus sanctus nō pōt audire ali quid a filio quod ipse nesciat.

m ❡ Et amplius. alia expositio ē.

n ❡ Quia ex se nō ē. i. non ꝓcedit ex se. i. ex ꝑsona sua.

o ❡ Iuxta. sicut ꝛ ad iura corꝑalia restituiꝛ qs nō autē ad incorꝑalia. ff. de vsuc. sequiꝛ. §. si viā. ꝛ ita aliter lo quuntur leges de his q̄z de illis.

p ❡ Inserit. q꞉ hoc ligdum est hic esse ꝛc.

q ❡ Patrē. in euangelio tn̄ exponiꝛ: pater dicit vel log tur de filio. i. gignit filium pr̄ vel filius loquiꝛ de spiri tu sancto. i. inspirat. s. s. filius audit patrē. i. gignitur ab eo. spūs audit a pr̄e vl' filio. i. inspiratur ab eo. ꝛ hec ex positio vsitatior est q̄z ea que hic ponitur.

r ❡ Eiusdē nature. secūdario. principl'r. n. sic notaꝛ ꝑso narū distinctio. imo ꝑncipal'r nec ē ibi inuenire prius vel posterius. ꝛ omnia que in trinitate personas distin guunt: essentiam innuunt ꝛ essentialiter intelliguntur ꝛ accipiunꝛ. vn̄ aug. nō est deo aliud eē ꝑsonaz ꝛ aliud esse sbam: cum hoc nomen ꝑsona editum sit ad notan dum distinctionem personarum.

s ❡ Discerneret. dicendo ꝙ nō ꝓcederet ab eo.

t ❡ A semetipso. legiꝛ i euangelio. io. cū ve. ꝑacly. spūs vita. ille vos doce. oēm vitatē. nō. n. logꝛ a semetipso s

v ❡ Sicut. i. intelligo ꝛ scio. dꝛ eni filius scia. ꝛ quicqd hꝫ: habet a patre ꝛ spūs scūs a patre ꝛ filio.

x ❡ Facientem. sepe solet filius similis esse patri. Item ꝛ magistro discipulus xxiiij. q. i. cū beatissim⁹ ioannes.

Diuinus decretoꝝ codex impressus venetijs i pēsa ac diligētia Thome de blauis ꝺ alexādria feliciter explicit. anno salutis xp̄iane millesimo cccc. lxxxvi. die. xxviij. iulij. Innocentio quarto pontifice maximo Marcho barbarico Incly to venetorum duce.

T A

Registrum chartarum huius decreti.

a
Prima alba.
In noie
pueroꝝ
Rhodie
clericoꝝ
Ante q̄z

b
anterie
Minus
designantes
textum
censuerunt
episcopus

c
possent
benedicitur
q̄z romam
conatus
materiam
conandos

d
an a
contemnere
etatis
ligi
cum
dem

e
seruus
quid viciosum
Si papa
nem
despicienda
mus

f
cescent
a ꝓprijs
diaconem
ro preceden
ti nihil
suprascriptis

g
Mancipia
tionis
si inueniūtur
quolibet
pria
in nouamus

h
esse
gatur
Cōprouincialiu
de archiepi
zatis
diuersis

i
De eo
ritate
tps
Si diaconus
sunt
neat

k
nil re
mus:
rectoris
est psallendi
vt nulli
manauerūt

l
tifices
quietem
appellant
Honor
Pallium
delium

m
mentum
in verbis
perfectos
q̄z nge il
bis: non
stasius

n
Pastor
famulari
gabit
hanc
est
beatus

o
Nos
veritate
sacerdotez
est: vt
corrector
Nullus

p
ipse
vel iumenta
est vtile
illum
auctoritatez
to siue

q
petierit
uere
rium
tis: op
aures
iudici

r
De accu.
mus:
Placuit
stis gerere
lz in
tas serus

s
infames
heresis
Porro
tudine
quosdam
qui datis

t
mur
gr̄a
bus de
Quod
dispositio
vnusquisqꝫ

v
ciorum
Cōspirationū
Nullus
qui ac
personam.
ꝛ iudi

x
Si quis
de his
cordie
Nihil
it loculos
interdicanꝛ

y
Si quos
dū: quo
Gloria
merari
Si eps
ne in

z
Quid
Dixit
nam.
lentis
tem:
Tertio.

ꝛ
Clericoꝝ
ꝓbauerit
Generaliter
De decimis
manius
exortatione

ꝯ
lis tem
am scri
stribuat
Omnes

A
Qui ra
ma re
varicatōez
Qui de
construere
Mōasteria

B
Sicut
eos qui
nouit
iurauit:
ꝑ veris
nam quomō

C
nunq̄z
quitur
malorum
Tolerandi
si iudex
quidā

D
ꝑ pa
mineris
dentes
Quare
Non san
tus videtur

E
ꝛ amica
Audiuimus
Nulla
ꝛ vna
municat
cat: vnde

F
Itaqꝫ
bat habere
sus corneli⁹
Sācta
sunt
Priuilegia.

G
in hitu
ualescens
ganda
misericor
et precep
tus ipse

H
aliquid
mittere
alium
isse
hibetur
Nunquid

I
res ac
ꝛ ipsi
tuum
nodi il
Nuptie
Adulterio

K
domo
grinationis
ait in
etiā tur
tur prius
Corpore

L
et si
sine
priuitatis
Petrus
dicos
nit eman

M
conuertaꝛ
quin
dicit
In actione
inimicorū
de veniētib⁹

N
credentes
vbi habitas
replet
nia dā
leuioꝝ
co se

O
tio mali
dicatur
demum
immo
erat
temporꝝ

P
fieri
de re
Quidam
humani
Nullus
Consanguī

Q
du. si vero
te fieri
culent:
mutantur
Altaria
tutem

R
metipsos
nie gallie
ꝛ sangui
mo xpi
non potes
ꝯsecrationē

S
Originale
corde ꝛ
Nō reiteraꝛ
stolus:
baptizauit
malum

T
uissima
vixerit
ꝛ opationez
vt in eis.